

Průzkum AK ČR: Třem čtvrtinám zemědělských podniků chybí pracovníci

24. 04. 2023

Tisková zpráva 24. 4. 2023 – Blíží se sklizeň prvních letošních plodin, jako jsou ředkvičky či hrášek, a kvůli nestandardně nízkým teplotám vzduchu v polovině měsíce bylo třeba pečovat o ovocné stromy. Jenomže shánění pracovníků je pro české zemědělce každý rok doslova „noční můrou“ a potvrdil to také dubnový průzkum Agrární komory České republiky. Dotazníkové šetření mezi členy ukázalo, že 59,2 procentům podniků chybí pracovníci celoročně a dalších 19 procent má problémy s najímáním lidí na sezonní práce.

V českém zemědělství pracuje necelých 100 tisíc lidí a každým rokem jich ubývá. S problémy vyplývajícími z nedostatku zaměstnanců se potýká 78,2 procenta podniků, které se zapojily do dotazníkového šetření Agrární komory ČR. V polovině případů chybí osloveným podnikům do 10 procent pracovníků vzhledem k celkovému stavu zaměstnanců a necelé pětina schází 11 až 20 procent lidí. Největší potíže mají obory živočišné výroby, v nichž scházejí především ošetrovatelé zvířat, konkrétně dojiči, krmiváři či kvalifikovaní zootechnici. V rostlinné výrobě chybí podle průzkumu především traktoristé, opraváři zemědělských strojů a obecně mechanici, poptávka je i po agronomech.

„Nedostatek pracovníků stále představuje v českém zemědělství obrovský problém, jak potvrdilo po dvou letech již druhé dotazníkové šetření Agrární komory ČR. Je to takzvaně další hřebík do rakve nejen prodělečné živočišné výroby, ale i oborů náročnější rostlinné výroby. Lze očekávat, že potížím se sháněním zaměstnanců budou podniky čelit i nadále, protože přes pravděpodobný útlum objemu výroby především v náročnějších oborech zemědělské prvovýroby, na něž nejvíce dopadají vysoké náklady a nízké výkupní ceny komodit, nebude stačit aktuální počet pracovníků na pokrytí nezbytného objemu práce. Procesy v zemědělství jsou navíc dlouhodobé a nelze je vypnout ze dne na den tak jako v továrně. Řešení vidíme ve větší propojenosti zemědělské praxe se zemědělským vzděláváním, které podle našich členů zcela neodpovídá požadavkům trhu. Kvůli opakovanému osočování zemědělců ze strany veřejnosti a bohužel i některých politiků navíc není práce v tomto oboru, jehož cílem je produkovat kvalitní a cenově dostupné potraviny pro obyvatele, příliš lákavá pro mladé lidi,“ říká prezident Agrární komory ČR Jan Doležal.

Zemědělské podniky doplňují stavy zaměstnanců najímáním cizinců, přičemž například na sezonní práce přijíždí do Česka každý rok kolem 20 tisíc lidí. Posily ze zahraničí využívá více než polovina respondentů, a to nejen na sezonní práce, ale i celoroční činnosti. Pracovníci přijíždějí nejčastěji z Ukrajiny, následuje Slovensko, Moldávie, Rumunsko, Bulharsko a Polsko. Někteří cestují za prací i z tak vzdálených oblastí, jako jsou Vietnam, Arménie, Mongolsko či Kolumbie. Třetina oslovených podniků také při shánění lidí spolupracuje s pracovními či personálními agenturami.

„Najímání pracovníků ze zahraničí řeší situaci s nedostatkem zaměstnanců pouze částečně a systém není nastavený optimálně. Zemědělci často poukazují na délku procesu a nadměrnou administrativní zátěž. Někteří v průzkumu označili přístup úřadů za laxní nebo dokonce za šikanu, opakovaně se také setkávají s nedostatečnou jazykovou vybaveností příslušných úředníků. Aby byla zachována každodenní péče o hospodářská zvířata a byly včas zajištěny práce v rostlinné výrobě včetně sklizně, která je například u raných druhů zeleniny vázaná na pouhých několik dnů, proplácají pracovníkům přesčasy nebo zapojují zaměstnance z jiných provozů podniku. Dále najímají brigádníky či důchodce nebo si pomáhají v rámci rodiny,“ poznamenává Doležal.

Třetina respondentů chce v letošním roce nabírat nové pracovníky nebo se o to alespoň pokusit.

Počítají rovněž s motivací v podobě zvýšení mezd pro nové i stávající zaměstnance, k čemuž se letos chystá nebo tento krok již uskutečnily dvě třetiny respondentů. Nejčastěji se podle průzkumu má jednat o nárůst mezd v rozmezí mezi 6 až 10 procenty.

Většina podniků by uvítala realizaci programu podpory zaměstnanosti na venkově v podobě například úlev na sociálním pojištění, které slíbil v červnu 2022 ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka (KDU-ČSL). Kolem 60 procent respondentů dokonce považuje tento program za klíčový pro další fungování svého podniku a řadu z nich by motivoval k dalšímu zvyšování mezd či náboru nových zaměstnanců. *„Ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka slíbil zemědělcům pomoc v podobě úlev na sociálním pojištění, ale uplynulo deset měsíců a výsledky stále nevidíme. Je to smutná ukázka toho, jak čeští politici přistupují k českému zemědělství. Chybí jakákoliv koncepce či dlouhodobá vize pro budoucí vývoj, čímž se zemědělci ocitají ve stále větší nejistotě,“* dodává prezident Agrární komory ČR.

ÚDAJE O PRŮZKUMU AK ČR

Agrární komora České republiky opakovala po dvou letech dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjištění aktuálních informací o situaci na pracovním trhu v oblasti zemědělské prvovýroby. Průzkum se uskutečnil ve dnech 3. až 11. dubna 2023 a zapojilo se do něj 174 podniků ze všech krajů České republiky a všech velikostí dle terminologie EU.

Kontakt pro média:

Agrární komora České republiky
tisková mluvčí Barbora Pánková
tiskove@akcr.cz, pankova@akcr.cz
tel.: 721 306 431

Agrární komora České republiky

Sdružuje většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství. Prosazuje a obhájí oprávněné zájmy svých členů už téměř třicet let. Její členové produkují přes 80 procent veškerých komodit a obhospodařují více než 1,6 milionu hektarů zemědělské půdy, což je téměř polovina z celkové plochy zemědělské půdy v Česku. AK ČR má téměř tři tisíce členů, z čehož 1206 je soukromě hospodařících rolníků a zbytek tvoří zemědělské organizace. V tomto počtu nejsou zahrnuti členové 32 profesních svazů, sdružení a unií, v nichž se příslušnost podnikatelů překrývá a které rovněž sdružuje AK ČR.